

Tarent ima za seboj burno preteklost

Ustanovili so ga Grki — Zaporedoma je menjaval gospodarje in bil pravična točka za izkrcavanje — Danes je za Spezzio najmočnejša baza italijanske vojne mornarice

Tarent, Taranto to je središče enako poimenovane italijanske province ter ima 117.722 prebivalcev. Leži v zavetju Tarantskega zaliva, s katerim ga veže umetno zgrajeni kanal, preko katerega vodi premakljiv most. Je sedež škofa, vojaškega poveljstva in mornarice. Stara stolnica je bila zgrajena najbrž že v 4. stol. po Kr. Posebno znani meteorološki, geofizični in pomorsko-biološki zavod. Luka spada za Spezzio med najpomembnejše baze italijanske vojne mornarice. Veliko letališče, mornariški arzenal, ladjedelnice in doki povzdigujejo živahnost mesta, ki ima tudi cvetočo trgovino po Sredozemlju.

Zanimivo je, da so stari Tarentum ustanovili prvi naseljenci spartanskih Gr-

kov v Italiji že v 8. stol. pred Kr. V 5. stol. pr. Kr. je postal Tarentum prvo trgovinsko središče na italijanskih tleh. Pod vodstvom filozofa Arhitas je bilo mesto na višku tja do srede 4. stol. pr. Kr. Pozneje je moralo stalno klicati grške vojskovodje na pomoč proti vedno večjemu pritisku Rimljanov. Tako se je udeležil Tarent tudi Pirovih pohodov proti Rimu, ki je na italijanskih tleh dvakrat premagal Rimljane. Druga zmaga je bila izvojevana s tolikšnimi izgubami za Pira, da je slednji vzkliknil izrek, ki se še danes uporablja kot simbol za »Pirove« zmage: »Se ena taka zmaga in izgubljen sem!«.

Stari Tarentum so 272. podjarmili Rimljani. Leta 494. so ga zasedli Vzhodni

Goti, 540. pa Bizantinci. Od 675. do 856. so tu gospodarili Longobardi, 887. so ga imeli v rokah Arabci. Leta 929 so se v njem spet zasedrali Bizantinci, 1063 ga je priključil Robert Guiscard južnoitalijanskemu normanskemu kraljestvu. Od tedaj dalje je delil Tarent usodo Italije.

Tarent je tedaj na jugu Italije tipično mesto, ki so mu dali tuji življenje in ki je stalno menjavalo gospodarje. Je mamljiva luka za izkrcavanja tujih sil, kakor kaže zgodovina. Zdaj je izpostavljeno pomorskim in letalskim napadom z grške strani, saj je oddaljeno mesto konaj nekaj nad 200 km zračne črte od Krfa, 400 km od velikih grških letališč v Tesaliji in le nekaj nad 800 km od baz angleške vojne mornarice na Kreti.

Moderne plavajoče trdnjave Italije

Zgraditev italijanske vojne mornarice je bil najponosnejši cilj Mussolinijeve Italije. Vlada je z velikimi naporii postavila ladjeve, ki naj podpre kolonialno politiko imperija. Gradnja je terjala velike žrtve, ker Italija nima surovin, potrebuje mnogo pogonskega goriva, ki ga mora uvažati. Tudi niso nje bogastva tolikšna, da bi mogla brez škode za gospodarstvo žrtvovati ogromne vsote za premočno sredozemsko mornarico, kakor si je to lahko privoščila Anglija.

Italija ima danes sedem linijskih bojnih ladij. Dve, »Cavour« in »Giulio Cesare« sta zastareli, zgrajeni sta bili 1914/15, obnovljeni pa 1937. Tudi tretja oklopnica je zastarela. Modernega tipa pa so one vrste »Littoria«, ki jih omenja zdaj angleško poročilo ob napadu na Tarent. Te so »Roma«, »Impero«, »Vittorio Veneto« in »Littorio«. Vse so bile zgrajene po letu 1936 in predstavljajo višek mornariške tehnike. Njihova tonaža znaša po 35.000 ton. Stroji razvijajo 130.000 konjskih sil in se kurijo z nafto. Brzina ladij je 56 km na uro, tako da spadajo med najhitrejšje oklopnice na svetu. Oborožene so z 9 topovi kalibra 38 cm, ki streljajo skoraj 40 km daleč ter z 12 topovi kalibra 15,2 cm. Prav močna je tudi njih protiletalska artilerija. Vsaka ladja ima na krovu tudi tri letala. Dolge so te oklopnice po 236 m in po 32 m široke; posadka na vsaki šteje blizu 1300 mož. Oklopnica »Conte di

Cavour« je bila zgrajena leta 1911, a pozneje povsem modernizirana. Njena tonaža znaša 23.622 ton. Stroji razvijajo 75.000 konjskih sil in 70 km na uro. Oborožena je z 10 topovi kalibra 32 cm in 12 topovi kalibra 12,5 cm ter seveda s protiletalsko artilerijo. Na krovu ima dve letali, dolga je 186 m in široka 28 m, posadka šteje 1040 mož.

Dr. Andres o trgovini z Nemčijo

Trgovinski minister dr. Andres je v berlinski znanstveni reviji »Die Deutsche Volkswirtschaft« napisal članek o trgovinskih stikih obeh držav ter med drugim naglasil, da »se je jugoslovanski izvoz v Nemčijo po l. 1934 vsestransko izpopolnil ter se ne omejuje le na nekatere proizvode poljedelstva in rudarstva. Jugoslavija je v zadnjih šestih letih v vse večjem iznosu krila nemške potrebe v raznem blagu. V trgovinskem sporazumu

V razredu križark A, blizu 10.000 ton, poseduje Italija 8 križark, od katerih je ena zastarelega tipa, tri so iz let 1929-33, štiri tipa »Zara« iz l. 1931-32.

Italija ima 12 križark tipa B, med 3000 do 8000 ton. Dve ostali križarki sta prestari za moderno bojevanje. Rušilec ima Italija 56, torpedovk pa 72. Močno je podmorniško ladjeve, ki šteje 108 edinic. Med torpedovkami je pa tretjina starih ladij. Modernjšega kova je 80 torpednih čolnov.

obeh držav se je upoštevala obojna struktura zemlje, ki se med seboj dopolnjuje. Jugoslavija je tako dobila zagotovljeno tržišče, kjer ima povoljne cene. Po znani nemški rečenici, če ima kmet denar, da ga ima ves svet, je takšna gospodarska politika poživila Jugoslavijo, kar je koristno tudi za Nemčijo, ker je kupna moč Jugoslavije za nemške proizvode tudi narasla.«

Madžarski spomin na beograjski ukor

Budimpeštanski listi se spominjajo te dni dogodka, ko je 7. novembra 1918 sprejel francoski general Franchet d'Esperay v Beogradu odposlanstvo madžarskega naroda. Francoski general je v imenu zaveznikov odgovoril deputaciji poraženega naroda takole: »Thököly, Rakoczi, Kossuth so imena, ki jih vsak Francoz s spoštovanjem izgovori. Madžarski, ki je predstavljala ta imena, je izražala Francija vselej vse simpatije tja do l. 1867, ko se je vpregla v nemški voz in postala zaveznik osvajalnih tendenc. Proti tej Madžarski so bili narodi antante sovražno nastrojeni. Zdaj mora

deliti usodo Nemčije. Z njo ste korakali, Madžarska bo morala zato tudi nositi pokoro in plačati. Kaj mislite, da bo Francija mogla pozabiti, na kakšen način so jo vaši listi sramotili?«

Res smo korakali z Nemčijo od l. 1867 dalje, ugotavlja budimpeštanski tisk. Francoski general je imel v tem prav. Toda, tudi po kratkotrajnih epizodah Karolyijeve in Bela Kunove dobe smo ostali zvesti nemškemu narodu. Skoro sto let sem je politika Madžarske naklonjena idejam, ki jih zastopata sili osi. Besede francoskega generala so bile s stališča antante res upravičene. toda

Vsakodnevna nega zob mora postati za vsakega človeka ravno tako samo ob sebi umevna potreba kakor redno umivanje rok.

Chlorodont
zobna pasta

slednja ni nikoli pozabila s političnimi kombinacijami zavirati razvoj nemškega, italijanskega in madžarskega vpliva na prirodnih tleh Podonavja. V nekaterih deželah tega prostora se je podpihoval pretirani nacionalizem, ki je bil naperjen proti Nemčiji in Madžarski. Hoteli so vpreči Madžarsko v isti voz. Toda Madžarska, ki je 1918 prevzela nase kazen antante, je ostala dosledna svojim smernicam in zdaj lahko z vse drugačnimi občutki zre na značilen dogodek pred 12 leti v Beogradu.«

S sadovi sporazuma so Hrvati zadovoljni

»Hrvatski Dnevnik« piše v uvodniku, da je dr. Maček uvedel v hrvatsko kmečko politiko praktični duh, ki žanje sado-ve. Ni še doseženo vse, toda tudi ne bo opuščen dokončen cilj. Gotovo pa je, da je dr. Mačkova zasluga, da more hrvatski narod v miru izvajati svojo gospodarsko in kulturno politiko. Preprečil je mnoga zla, ki bi se zrušila na narod, če bi ne bilo njegovega razboritega posredovanja. Priznati je treba, da je bilanca politike sporazuma od avgusta dalje aktivna za Hrvate. Upravičeni smo, verovati tudi dalje, da bomo dosegli svoje uspehe. Z zaupanjem v svojega voditelja lahko s polno vero gledamo v bodočnost, ki bo lepša in nam prinesla še vse ono, kar lahko s svojimi silami ustvarimo.«

Organizacijo nemških poljedelcev snuje Kulturbund, da bi tako okrepil kmečke vrste svojih pripadnikov.

Za pospeševanje turizma med Slovaško in Hrvatsko se zavzema »Hrvatski Dnevnik«. Treba je storiti vse, da bo drugo leto priliv turistov iz Slovaške v Hrvatsko velik. Slovaška republika in Hrvatska se idealno dopolnjujeta v turističnem pogledu.

Za enotno organizacijo Nemcev v okviru Kulturbunda se zavzema nemška narodna skupina pri nas. Organizacija naj bi bila po zgledu v Nemčiji. Nemški inženirji, pravniki, arhitekti, tehniki, študenti vseh strok in obrtniki, vsi naj bi se organizirali v enotnem združenju, piše »Deutsches Volksblatt«.

Cerkev v Nemčiji

Kljub vojni se cerkveno življenje v Nemčiji nemoteno razvija dalje. Evangeljska cerkev ima 20.000 občin s 16.000 duhovniki in 26.000 uradniki. Za notranje misije je na razpolago 9300 ustanov s 47.860 diakoni, 20.000 sestrami in 1600 misijonariji. Katoliška cerkev pa ima v Nemčiji 48 škofij s 33.000 člani višje duhovščine. Nemške univerze so katoliški cerkvi na razpolago za izobrazbo naraščaja, izven teh je še šest samostojnih cerkvenih ustanov. Država prispeva za obe veri blizu 500 milijonov mark na leto.

Gayda o vojni na Grškem in našem tisku

Virginio Gayda, direktor »Giornale d'Italia« piše o poročanju jugoslovanskih listov ter ugotavlja v zvezi z operacijami na Grškem, da bliskovita vojna ne more karakterizirati njih razvoj. Italija ni stopila proti Grčiji po dolgotrajni pripravi, medtem ko so bili Grki na vojno pripravljeni že davno. Imajo dovolj čel, pa tudi oboroženi so zelo dobro. Gayda naglašja objektivnost poročanja jugoslovanskih listov ter zaključuje, da so vesti beograjskega tiska pohvalne. Italijani jih znajo ceniti. Beograjski politiki hočejo ostati ob strani intrig, ki se ne tičejo njih naroda. Njih vesti so izraz duševnega stanja države in nam je zelo ljubo, da moremo to ugotoviti nele v zvezi s pristranim prijateljstvom, ki veže obe državi, nego tudi glede nadaljnega razvoja v Evropi, v katerem se vsakemu narodu postavlja problem orientacije proti ostalim nacijam. Vlada in narod Jugoslavije sta se lahko prepričala, da Italija ne pomišlja na intrige proti njihovim nacionalnim interesom. Italija vzdržuje resne in tožalne pozicije do njih.«

Gospodarske vesti

Tudi občinske ceste moramo izboljšati!

Težko si je danes zamisliti napredek in razvoj narodnega gospodarstva in njegovo uspešno tekmovalnost v svetu brez modernizacije cestnega prometa, ki je po vojni dobil ogromen pomen in ga dobiva z vsakim dnem še bolj. Veliki narodi gradijo na tisoče kilometrov razpredajoče se cestno omrežje in uporabljajo takoj vse najnovejše ugotovitve in iznajdbe, samo da bi svoje ceste še bolj modernizirali. Ta, skoraj bi lahko rekli, mrzlična modernizacija cestnih zvez pa ima mimo drugega ogromni gospodarski pomen. Tega nam tu menda ni treba več dokazovati, da bi to po stanju naših cest nikakor ne bilo odveč. Vendar je nekaj znakov tudi pri nas, ki obetajo, da se to vprašanje ne bo več zanemarljivo tako kot doslej in da bo končno dosedanj polžji »tempo« vendar malo hitrejši. Nove pobude je dala konferenca v Splitu, ki se je bavila s cestnim problemom na področju banovine Hrvatske in deloma tudi izven nje. O tem smo takrat obširneje poročali, opozarjajoč na to, da moramo tudi v Sloveniji napeti vse sile, da bomo dobili prometni legi našega ozemlja odgovarjajoče cestno omrežje.

Pri delu za napredek glavnih prometnih arterij na našem državnem ozemlju in še posebej v Sloveniji, pa nikakor ne bi smeli še v bodoče zanemarjati tudi one navidez neznatne in nepomembne prometne žilice, ki pa prav zaradi občutljivega značaja modernega gospodarstva lahko ohromijo in zavrejo njegov napredek tudi kljub nekaterim mogočim prav modernim cestnim zvezam. Brez skrbne nege teh prometnih žilic bi ostala tudi realizacija zamisli o modernizaciji cestnega prometa dragocena pridobitev za tuji tranzit, koristila seveda tudi nam samim, vendar bi bili še vedno precej podobni lastniku hiše, ki je moderniziral svojo hišo na ta način, da je dal zgraditi velika moderna okna, toda jih skrbno zapira in zastira, da ne bi sonce in zrak umčila tudi trohnobe in prahu, ki še vnaprej nemoteno ograža zdravje njegove družine. Take važne žilice, ki jih ne smemo prezreti, so občinske pote. Na njihovo zane-marjenost so opozarjali že ne samo domači glasovi, temveč je zaslovela tudi v nekaterih tujih potopisih. Mnogo je krajev, kateri zaradi tega nimajo razvitega tujkega prometa, čeprav imajo sicer zato vse pogoje. Prav tako niso brez precejšnje važnosti za državno obrambo. Največ škode pa povzročajo našemu kmečkemu poljedelcu, katerega z vsem njegovim gospodarstvom vsako leto takorpekoč redno ločijo za nekaj mesecev od sveta in predvsem tudi od trga za

njegove pridelke. Po teli poteli je mogoče večinoma voziti le manjše količine pridelkov in še ti so v stalni nevarnosti, da se poškodujejo. Posebno v jesenskih dneh so te poti tako razmočene, da se že navadni kmečki vozovi do osi pogrezajo v blato in luže. Koliko trpi pri vsem tem kmečka živina! Koliko je bilo že slučajev, da je kmet po taki vožnji moral z žalostjo gledati, kako mu je zvrгла breja krava! Vse to je bilo že večkrat navedeno, najbolj pa poznajo prizadeti sami. Pa tudi državna administracija trpi pri vsem tem stanju, zato od izboljšanja občinskih cest v precejšnji meri zavisi tudi njena modernizacija.

Vprašanje pa je, na kak način naj organiziramo delo za izboljšanje naših ob-

činskih cest, da bomo dosegli boljše rezultate? Vsekakor smemo po vseh dosedanjih izkušnjah smatrati, da kuluk za to nikakor ni primeren. Praksa je pokazala, da je ta preživela fevdalna oblika organizacije dela neprimerna še za kraje, kjer je bila v navadi že od nekdaj, še manj pa za naše kraje, ki so navajeni že na čisto drugačne metode dela in ki jih je že davno zajelo mnogo naprednejše pojmovanje. Delo, če naj bo uspešno, ne sme niti vzbujati videza tlake. Posebno poglavje pa je izvajanje te obveznosti in neenakomerna razdelitev njenih bremen. Ne more biti pravilno, da davčni obveznik s 500 din letnega davka mora delati kuluk dva dni, davčni obveznik z 10.000 din davka pa po en dan na vsakih 300

nadaljnjih din davka. Pa se marsikaka nepravilnost pri izvajanju kuluka na vseh je bila kriva, da sploh ni predstavljal resnega dela, temveč je zaslovel kot vzorec, kako se ne, sme delati, če naj ima kako delo tudi svoj uspeh. Tudi občinske ceste pri nas bi morali graditi po principu plačnega dela in to z mezdami, ki so običajne pri sličnih delih. Občine imajo že nekaj sredstev za vzdrževanje vaških in občinskih poti. Potrebno je ustvariti na vsaki občini večje fonde, če naj dobimo končno malo boljše ceste tudi na podeželju. Da bi zbrali več sredstev, predlagajo nekateri zasaditev vseh cest na občinskih tleh s koristnim sadnim drevjem, ki bi dalo vsako leto nove dohodke za cestni fond. Vanj pa naj bi se stekali tudi dohodki od najemnine za pašo ob vaških poteh, gmajnah itd. Pa tudi od davkov, ki bi pa morali obremeniti občane premoženju primerno.

Le ena vodilna gospodarska ustanova

Po dveh sestankih predsednika vlade z beograjskimi gospodarstveniki, o katerih smo že poročali, je imel včeraj Cvetković govor na sestanku tajnikov trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornic iz vse države, na katerem je poudaril tri vprašanja, ki so po njegovem mnenju zelo važna: 1. Dviganje cen, 2. vprašanje preskrbe, posebno z življenjskimi potrebščinami in 3. vprašanje ureditve, ki so nastale kot posledica naglega dvigovanja cen. Pojavljajo se interesi proizvajalcev na eni in konsumentov na drugi strani, ki jih mora vlada urediti. Motnja v preskrbi z življenjskimi potrebščinami domače proizvodnje je nastala zaradi mednarodnih razmer. Psihoza glede potrebe preskrbe je nanesla velike motnje v naše gospodarsko življenje. V današnjih razmerah brez načrta ne more biti gospodarskega življenja. Vsi skupaj moramo, tako Srbi kakor Hrvati in Slovenci, voditi z enega mesta in po istih načelih celokupno naše gospodarsko življenje.

Hotel bi samo popraviti napačno mnenje, ki se pojavlja in po katerem izgleda, da Hrvati žele nekako separatistično področje, skrb za svoje lastne razmere. Ena ustanova ali osebnost bo opazovala vsa naša gospodarska vprašanja. Organizirati moramo ustanovo ali določiti osebnost, ki bo na vse gospodarske probleme gledala z enega mesta in enako s stališča splošnih interesov. To bi bil program našega dela. Ta program bi moral imeti za končni cilj izboljšanje v teh hudih časih in bi moral biti tudi končni cilj gospodarskih krogov in vlade: omogočitev boljšega življenja in boljših odnosov med proizvajalci in konsumentom. Vlada je pripravljena storiti vse, da se približa stališču predstavnikov gospodarskega stanu.

Po govoru Cvetkovića je vodil sestanek dr. Andrej ter dejal, da je to le predkonferenca za skupno sejo vseh zbornic, ki bo kmalu v Beogradu. Sestavljena je bila tudi posebna spomenica.

O poslovanju začasne uprave razlaščenih veleposestniških gozdov

30. okt. t. l. smo v »Večerniku« priobčili daljši šifriran dopis z naslovom »Smotrna izraba razlaščenih veleposestniških gozdov«, kjer pisec med drugim navaja, da Začasna državna uprava razlaščenih gozdov ne polaga računov o svojem delovanju, in je njeno gospodarjenje brez načrta. V našem dnevniku smo o tem vprašanju prinesli že več člankov, v katerih smo informirali čitatelje o delu Začasne uprave iz njenih lastnih poročil. Med drugim tudi članek inž. Cvetka Bo-

žića, prejšnjega njenega predsednika, ki ga je svojčas probčil v »Gozdarskem vestniku«. Že iz tega je razvidno, da je bil navedeni članek člankarjevo mnenje, ki smo ga prinesli sicer brez komentarja, kot nekatere druge. Danes naj navedemo še sledeče pojasnilo: Začasna državna uprava je po pravilniku pod posebnim nadzorstvom banske uprave ter ministrstva za kmetijstvo in ministrstva za gozdove in rudnike, katerima mora polagati obračune in poročila o svojem delu. Vsa-

koletna komisija ministrstva pregleda njeno poslovanje v gozdno-gospodarskem in finančnem pogledu. Poročilo o delovanju je bilo podano tudi na letošnjem zasedanju banskega sveta.

Hrvatska mesta za večjo finančno avtonomijo

Danes se je začela konferenca zastopnikov hrvatskih mest in mestnih finančnih strokovnjakov banovine Hrvatske v Zagrebu. Končana bo v soboto predpoldne, ko bodo predložene različne resolucije. Konferenca ima namen reševati vprašanja, ki tarejo hrvatska mesta, predvsem pa vprašanje finančne avtonomije, ki je nujen predpogoj za vsako mestno avtonomijo. Zato bo skušala najti primeren okvir, v katerem bi se mogla ta gospodarska nučnost hrvatskih mest primerno razviti. Predložen bo tudi poseben petletni načrt za reformo mestnih financ. Po podatkih, ki jih navajajo hrvatski listi v zvezi s konferenco, imajo hrvatska mesta danes skupno 439.130.870 din dolgov, proračuni znašajo 504.951.953 din, premoženja pa imajo 1.503.329.937 din.

g. Nacionalizirana je Jugoslovanska adru-žena banka s sporazumnim odkupom vseh tujih delnic po domači skupini akcionarjev, ki sta jih prodali neka švicarska in neka angleška skupina.

g. Velik skok cen dalmatinskih vin je povzročilo veliko povpraševanje. Posebno draga so pelješka vina: belo po gradaciji maliganda za 58 do 60 din, črna do 14 gradov 9 do 10 din liter, navadna črna od 11 do 12 gradov po 46 do 48 din po gradu. Znatno je seveda povpraševanje tudi po drugih vinih in ga kupujejo kupci iz Srbije in Slovenije.

g. Preskrba Bolgarije s soljo je osigurana. V Varni imajo 12 milijonov kg soli, ki je prispela iz SSSR, v Burgasu pa še večje zaloge morske soli, od katere je rezerviranih 10 milijonov kg za industrijo konzerv in kož.

Odmaknila se je od okna.

— Pojdite, gospod! — ga je opozoril sprevodnik.

Jimmy je skočil s stopnice.

— Kristini bi bilo vseeno, tudi če bi se ubil, — si je srdito dejal. — Če bi ne bilo njenega ponosa, bi mogla oba v Upton House.

— Za vraga, — je siknil Jimmy in odšel s perona.

Kar se je bilo zgodilo, je bilo za Kristino velikega pomena. Sama je sedela v kotu kupeja, kamor jo je bil Jimmy pospremil. Brez misli je zrla v risane kopališke reklame.

Vseh sanj in načrtov je konec. Z Jimmyjem sta se razšla. Skoraj neverjetno se ji je zdelo, da bi se bila sploh kdaj poročila in da je v resnici njegova žena.

Snela si je rokavico in se zagledala v poročni prstan. Vse je zdaj samo še prazen ničvreden simbol. Jimmy je nikoli ni imel rad. Vzel jo je radi tega, ker ni dobil one žene, ki jo je resnično ljubil.

Ni jokala. Zdelo se ji je, da je že izjokala vse solze. Tiho je sedela. Viak jo je nesel na stari dom, kjer je preživela toliko srečnih in lepih dni, kjer je bila srečna pred mnogimi leti — z Jimmyjem Chalfonterjem!

Jimmy je brzojavil Gladys Leightonovi, ki jo bo zanesljivo čakala na postaji. Kdo ve, kaj bo dejala Gladys.

(Dalje.)

Zanimivosti

Življenje se je pred bombami umaknilo pod beton

V londonskih zakloniščih se med zračnimi bitkami in bombnimi napadi razvija normalno življenje

V Londonu, ki je dan za dnem izpostavljen bombardiranju in letalskim napadom, je že na stotine in stotine zaklonišč. Toda še vedno gradijo nova in nova, pravcate betonske kaverne. Vsaka klet, prej tako zavržena, vlažna in temna, se v veliki naglici izpreminja v lepo urejen udoben stanovanjski prostor, s pobeženimi ali celo poslikanimi stenami. Po betonskih tleh so razprostrte preproge, s strogo sveti električna svetilka. V kotu tako »modernizirane kleti« ima gospodinja improviziran »štedilnik«, na katerem pripravlja kosila in večerje. Posebnega pohištva v kletih ni. Vzdrž steno so postavljene ozke klopi, podobne onim, ki jih najdemo v mornarskih kabinah velikih prekoceanskih parobrodov. Te klopi so svojčas Londončani, lastniki preurejenih klet, oddajali samo za en dan. Sedaj pa jih oddajajo kar za ves mesec proti primerni najemnini. Londončani namreč prav hladnokrvno računajo: proti letalskim napadom se je treba pripraviti kar za ves mesec. Sicer pa je uporaba teh klopi dovoljena samo v času zračnega alarma.

V času močnejšega bombardiranja se zidovi kleti samo »blago tresejo«, kot piše londonsko časopisje. Kadar pa udari bomba v neposredni bližini kleti, se stanovanecem v kleti zdi, da je nastal močnejši potres.

Kadar se London nahaja pod »nepretrganim pljuskom ognja z neba«, je treba reči, da je zatemnitev Londona, t. j. »blackout«, naravnost odlična. Ob desetih zvečer nudi London podoba v temo pogreznjenega mrtvega mesta. Edini pasanti na ulicah so stražniki, ki so zadnji čas zamenjali svoja tradicionalna pokrivala z jeklenimi čeladami. Prvi nočni alarm se praviloma vsak dan čuje že okoli enajste ure zvečer. Znak za alarm traja v celoti samo eno minuto. Toda to minuto tulijo sirene strahovito, naravnost oglušujoče, naznanjajoč Londončanom: »smrt spet razprostira svoja krila nad metropolo angleškega imperija«. Prvi alarm zatulijo sirene skoraj istočasno, ko udarja veliki zvon »Big-Ben« s parlamenta enajsto uro. Ko udari ta veliki bakreni kolos prvič, postanejo Londončani pozorni, pričakujejo, ali bodo zatulile tudi sirene. V osmih slučajih od desetih pričnejo sirene tuliti že po prvem udarcu »Big-Bena«. Ta hip se bliskovito preseli pet do šest milijonov Londončanov v »moderno podzemlje«.

Kljub temu da s polno paro urejujejo in gradijo zaklonišča, vendar še vedno primanjkuje zaklonišč. V zadnjem času so pričeli postavljati po angleški prestolici t. j. »individualna zaklonišča«, ki so popolnoma varna pred bombardiranjem. To so neke vrste jeklenih kupol, ki se postavljajo na dvoriščih ali vrtovih. Sprva so gradili pretesne, ker je bilo mogoče v njih samo sedeti; zdaj pa gradijo že večje, ki lahko služijo kot majhno stanovanje. Taka jeklena kupola stane okoli 100 funtov šterlingov.

Poleg zasebnih zaklonišč je v Londonu nešteto javnih. To so pravcate ogromne kaverne, v katere se zateka po več sto ljudi. Tukaj vlada vzoren red, za katerega skrbita po dva posebna nadzornika. Prebivalci se morajo strogo ravnati po predpisih. V skupnih javnih zakloniščih vlada popolna tišina. Na stenah je razobešenih polno opozoril, kot na primer »Kajenje prepovedano!«, dalje »Ne pljuvaj po tleh!«, »Nikar se ne šalite in smejte!«, »Do-

kler traja alarm, ne zapuščajte zaklonišča!« in podobno.

Nekatere velike kleti, kot n. pr. klet hotela »Dorchester«, so preurejene v pravcate trdnjave. Tu so dancingi, ki dajejo program tudi med najhujšimi zračnimi napadi in bitkami, če je treba prav do zore, dokler se ne poleže »modernejši vihar« v ozračju nad Londonom. V delavskih predmestjih odhajajo prebivalci v kleti in zaklonišča takoj po prvem alarmu. Tu poležejo in zaspijo. V zakloniščih ostanejo vse do ranega jutra, ko morajo spet zgodaj

vstati ter oditi na delo. Londonski delavci pravijo, da se v zakloniščih prav dobro spoprijeti ter »stajajo in hitijo na delo sveži«.

Pretežna večina londonskega uradništva se zadnje tedne, odkar so postali letalski napadi pogostejši, sploh ne vrača na svoje domove. Velike trgovine, delavnice in tovarne so uređile za uradništvo in delavstvo primerna zaklonišča, kjer ostajajo čez noč. Drugo jutro odidejo spet na delo, zadovoljni in prežeti hladnokrvnega humora, ki mu še tako pretresljivo bombardiranje ne more do živga.

Nov član angleške vojaške policije

Poleg redne vojske imajo v Angliji tudi t. j. vojaško policijo, ki je motorizirana ter najmodernejše oborožena. Člani vojaške policije se vzgajajo v posebnih šolah. Po končanem pouku pokažejo na vajah in manevrih svoje sposobnosti. Na slikah vidimo, kako poveljnik šole čestita gojencu, ki se je pri vajah posebno izkazal.

Dnevnik na barvanem papirju

Moderna žurnalistika se ne prebota, da bi bili dnevni časopisi bolj in bolj pestri, zanimivi in živahni. Tu so posebni mojstri Siamci, kjer izhaja dnevni časopisje na barvanem papirju. Siamci so namreč siloviti ljubitelji pestrosti in barvnosti, zato tudi najbolj upoštevajo dnevnik, ki je čim bolj pester. Na ta način se Siamci še bolj obdajo z barvitostjo, ki je že tako polna njih eks-

tična domovina. Neki siamski dnevnik izhaja n. pr. ob ponedeljkih na zelenem papirju, v torek na rdečem, v sredo na modrem itd. Ko pa so v državi dnevi žalosti ali če umre kaka ugledna osebnost, izidejo vsi siamski časopisi na rumenem papirju. V Siamu je namreč rumena barva žalosti kot je n. pr. pri nas črna.

Jakša Kušan:

Občinska administracija

Občinska uprava v vasi Pečina ni preobložena z delom. Radi tega je težko najti zbrane vse može in funkcionarje. Kaj bi neki vedno sedeli in čakali, naj raje počaka delo.

Predsednik občine je na priliko odšel na lov, delovodja pa na semenj. Saj imata vendar tudi ta dva pravico, da se pobrigata za svoje zasebne zadeve, kajne?

Prvega in drugega je nadomestoval občinski blagajnik, mož prijetne zunanosti, boječ in skrajno previden. V blagajni sicer nima denarja, pač pa bone in obveznice občinskih mož, nekaj komadov celo od nekega moža s sreza.

Zaključil je blagajno in se udobno zleknil v star fotelj, ki ga je občinska uprava zaplenila nekemu potujočemu cirkusu, ki ni mogel plačati občinskih taks. Prižgal si je cigaro in nervozno odganjal muhe, ki bi sicer sedale na nos predsedniku, če bi ne bil odšel na lov.

Trk... trk.
Kmet Marko Dokič se je dodobra odkašljaj, šele nato je stopil v predsednikovo sobo. Pobito se je postavil pred blagajnika ter ga boječe gledal.

»Predsednika ni?«
»Ni.«
»Jaz bi rad...«
»Pridi drugič... Da, jaz ga nadomešča o da bolje je...«
»Ne more?«
»Ne, ne more!«

Marko je stopil na hodnik. Podrsal z opanki, se spet izkašljaj ter potrkal na vrata, jer je visela tablica »Delovodja«.

Ker je bila ta soba zvezana z vmesnimi rati s sobo predsednika, je blagajnik skočil s sobo delovodje, sedel in poklical:

»Naprej!«
Marko je debelo gledal.
»Delovodja?«

Prvi kon na Madagaskarju

Ko so izkrcali na otoku Madagaskarju prvega konja, je nastala med domorodci strahovita panika. Domorodci so nazvali konja »Dian Belishe«, kar pomeni neka-ko »vražji poglavar«. Ko je neki poveljnik zajahal konja, so vojak-domorodci zbežali na vse strani v paničnem begu. Nastala je strahovita gneča, v kateri je našel smrt njihov poglavar. Eden izmed vojakov se je odločil, da maščuje poglavarja. S kopjem je navalil na konja in ga ranil. Ko je videl, da je iz rane pritekla kri, so šele spoznali domorodci, da žival ni nesmrtna. Pognali so se vanjo ter jo dobesedno preluknjali s kopji.

MRLIČI NA MOTORNH ČOLNIH

Med Eskimi je še sedaj v veljavi vera, da je treba po smrti na veliko potovanje čez morje. Radi tega pokopavajo svoje mrliče s čolni. Tehnika pa je polagoma prodrila tudi med Eskime. Da bi mrliči ne zaostali za živimi, dobivajo pokojni iz premožnejših hiš motorne čolne, v katerih jih spustijo na morje. Zadnji čas pa je tudi med Eskimi zavladalo precejšnje pomanjkanje bencina, zato so jeli opuščati navado pokopavanja mrličev z motornimi čolni.

NOVA LEŽIŠČA RJAVEGA PREMOGA

so odkrili blizu Aktjubinska v sovjetski Rusiji. Po dosedanjih ugotovitvah računajo, da zavzema promogovna žila okoli 20.000 kvadratnih kilometrov. S prvim kopom so že pričeli ter si obetajo najmanj 100.000 premoega.

MED URADNICAMI

— V pisarni opravljam vsa dela, — je potožila Marija svoji prijateljici, — toda šef mi noče in noče povečati plače, ampak stiska kot pravi Škot.

— Z menoj je še huje. Moj šef je za dva Škota, — se grenko potoži Božena, — pomisli, dvakrat sem že z njim krokala, pa mi še sedaj ni niti pare primaknil k plači.

— Prav neznatna pomota! Oprostite!

Naše zdravje leta 2000

Po izjavi francoskega zdravnika dr. Mararon-a bodo okoli leta 2000 kužne bolezni popolnoma izginile. O jetiki, tifusu, pljučnici in drugih boleznih bo človeštvo govorilo samo še kot o zgodovinskih boleznih. Pač pa bodo v tej dobi ljudje močno trpeli radi živčnih in srčnih bolezni. Toda kljub temu zdravniki ne bodo imeli dosti dela z bolniki. Boleznim bodo podvrženi večinoma le starejši ljudje, toda še ti le v omejenem številu.

NOVO ITALIJANSKO PROMETNO LETALO

»Corriere della Sera« poroča o novem tipu velikega prometnega italijanskega letala, ki je dobilo ime »Marsupialo«. Letalo lahko sprejme v svoj trup do tri avtomobile in še precej drugega tovora. Zelo pripravno je za transport čet in nekaj ton vojnega materiala. Ob popolni izrabi motorjev lahko letalo preleti do 4.000 kilometrov brez pristanka.

Maribor

Ukinitev nočnega dela v pekarnah ostane v veljavi

Od Delavske zbornice smo prejeli: Z uredbi o preskrbi prebivalstva s kruhom je bilo zabranjeno nočno delo v pekarnah in je bilo odredeno, da se ne sme prodajati kruh isti dan, ko je pečen. Delo v pekarnah se sme začeti šele ob štirih zjutraj. S tem je bila rešena ena glavnih zahtev pekovskih pomočnikov, ki so dosegli ukinitev nočnega dela.

Delodajalska združenja so začela ak-

cijo, da bi dosegla razveljavljenje te uredbe, če že ne za vse dneve v tednu, pa vsaj za ponedeljek ter so začeli pekovski mojstri v posameznih krajih ob ponedeljkih z delom že ob eni zjutraj.

Delavska zbornica je nastopila proti temu ter poslala utemeljene predstavitve na odločujoča mesta. Ministrstvo za trgovino in industrijo je sedaj z odlokom št. II-39141 od 29. X. 1940 končno veljav-

no odredilo, da ostane ukinitev nočnega dela v pekarnah v veljavi, ker z ozirom na prepoved prodajanja svežega kruha ne obstaja niti najmanjši razlog za ukinitve te odredbe.

Obveščamo o tem vse pekovske pomočnike, kakor tudi lastnike pekarn, da se v lastnem interesu strogo držijo določb cit. uredbe, ker je za prekršitev uredbe predvidena denarna kazen do 25.000 din.

Obrtniškim združenjem ne grozi razpust

Zbornica TOI v Ljubljani je poslala predi septembra mariborskemu mestnemu poglavarstvu zahtevo glede likvidacije mariborskih obrtniških združenj. Obrtniki so prejeli od mestnega poglavarstva v Mariboru tozadevni dopis 8. novembra s pretnjo prisilne izvršitve v roku 15 dni, ako medtem ne izvršijo odloka ter izročijo arhiva itd. Kakor znano pa so mariborski obrtniki pri upravnem sodišču v Celju uspeli s svojo pritožbo proti od-

loku o razpustu. Sodba upravnega sodišča je postala 30. oktobra pravomočna ter so bili obrtniki o tem obveščeni. Pritožbe proti tej razsodbi doslej ni. Zaradi tega so mariborska združenja, ki jih je po številu 10, izmed katerih se je 7 združenj pritožilo na upravno sodišče, za enkrat popolnoma varna ter ne more biti nikakega govora o razpustu, ker po pravomočnem razveljavljenju odredbe ni mogoče voditi eksekucije.

Naše planine v Ljudski univerzi

Precej občinstva se je zbralo v dvorani Ljudske univerze na prvo predavanje Zimsko-sportnega oddelka SPD, ki ga je imel sinoči Karel Kocijančič iz Ljubljane pod naslovom »Planina cvete«. Uvodni nagovor je imel za SPD Zoržut, ki je napovedal še dve predavanji Zimsko-sportnega oddelka v decembru. Predavanje Karla Kocijančiča je bilo razdeljeno v dva dela. Prvi je bil posvečen strokovnemu razlaganju, predvsem na podlagi njegovih lastnih izkušenj o barvni fotografiji. Njegova izvajanja so ponazorili številni barvasti diapozitivi. Drugi del je bil pa posvečen prikazovanju planinske flore s številnimi barvastimi posnetki, ki zaslužijo vse priznanje in ki jih je bilo mogoče poleg velikega tehničnega znanja posneti samo z velikim trudom in prav posebnim razumevanjem za planine in njihovo floro. Kocijančičovo predavanje je bilo istočasno tudi nazoren prikaz napredka in razvoja barvne fotografije pri nas v zadnjih letih.

Novinarji za predavateljsko mizo

Ta teden moremo zabeležiti kar tri predavanja novinarjev v Mariboru in Studencih. Predvčerajšnjim je predaval na družabnem sestanku naprednih akademskih starešin »Jadrana« in »Triglava« v lovski sobi hotela »Orel« urednik »Večernika« Ivo Lapajne o zgodovinskem in geopolitičnem pogledu na sedanjo Evro-

po. Sinoči je priredilo SPD v Mariboru v dvorani Ljudske univerze predavanje ljubljanskega novinarja Karla Kocijančiča »Planine v cvetju«, drevi ob 19. pa bo na Ljudski univerzi v Studencih govoril novinar Jaroslav Dolar iz Maribora o temi »Danes gremo v kino«.

Dobrodelna akademija

za pomoč revni mariborski mladini bo v soboto 16. t. m. (ne 17. t. m. kakor pomotoma javljeno). Sodelovala bo mladina vseh mariborskih šol in sicer: ob 15. z izbranim otroškim sporedom, ob 20. bo umetniški program za odrasle, na katerem bodo pevski, violinski in baletni nastopi. Segajte pridno po vstopnicah, katere nosijo članice org. po hišah in se dobe tudi v trgovini ge. Zlate Brišnikove.

Združena marib. ženska društva.

m. Za sodnika okrožnega sodišča v Mariboru je bil imenovan dr. Miroslav Deu, doslej sodnik okrajnega sodišča v Mariboru.

m. Poročila sta se na Brezjah g. Viktor Pohar, mestni geometer, in gđc. Lojzka Benžškova, zaščitna sestra, oba iz Maribora. Priči sta bili ga. Dana Šnablova za ženina ter g. Filip Šnabl, trgovec s Frankolovega za nevesto.

m. Odlikovan je bil z redom sv. Save 5. razreda šolski upravitelj in zaslužni delavec na prosvetnem polju Ivan Ferk iz Limbuša.

m. Za stalno šolsko upraviteljo v Spod. Polskavi je postavilo ministrstvo prosvete učiteljico Ano Koprivo.

»Na cesaričin ukaz«

K DANAŠNJI PREMIERI V MARIBORSKEM GLEDALIŠČU

Po dolgih petih mesecih presledka od zadnje glasbene predstave bo pod takirko našega starega znanca, kapelnika Lojzeta Herzoga izpred odra Narodnega gledališča zopet odmevala godba — mila, mehka, lahkomelodiozna glasba kot drugo operetno delo skladatelja Bruna Granichstädtena, ki je postal priznan tudi na nšichstädtenu, ki je postal priznan tudi na večjih odrih posebno po svojem »Orlovu«.

Opereta »Na cesaričin ukaz« je bila dovršena med vojno s krstno predstavo l. 1915 na Dunaju pod naslovom »Auf Befehl der Herzogin«. Šele l. 1929 (20. januarja) je prišla v slovenskem prevodu (Pavla Rasbergerja in Rada Železnika) tudi na naš oder. Tedaj je za mariborsko Narodno gledališče nastopila kritična doba za glasbene predstave. Zaradi zapostavljanj z državnim subvencijo se je morala ukiniti nepozabna Mitrovičeva opereta, za katero so nas zavidala celo večja mesta. Na to opero navajeno občinstvo se ni dalo preusmeriti zgolj na dramsko polje; hotelo je uživati tudi vsaj kakšno lažje, zabavno glasbeno delo.

Mislím, da ni bilo nikomur žal, da je gledališka uprava postavila na repertoar in spravila na oder tudi to opereto, ki je bila zelo simpatično sprejeta, pa čeprav nismo razpolagali s solisti, kakor jih imamo danes vkljub vsem težavam, ki so danes še večje kot so bile tedaj. Občinstvo je z užitkom sledilo milini lahkotne glasbe, ki na gotovih mestih in sanjavih arijah spominja na Schubertovo v srce segajočo glasbo. S posebnim

zanimanjem pa je sledilo tudi poteku romantičnega dejanja s svojo izredno vsebino. Živa cesarica na odru, to ni kar si bodi. Posebno pa še, če je ta cesarica še danes, zlasti med starejšo generacijo tudi iz zgodovine Slovencev v dobrem spominu ohranjena Marija Terezija. Sodobni svet se ne zanima več za državno politično moč Marije Terezije kot modre vladarice, marveč še vedno za cesarico kot žensko, ki zna biti v svoji zvesti ljubezni do svojega moža celo do smešne skrajnosti ljubosumna. Dočim se je tedaj naš mladi svet zabaval bolj na tej cesaričini lastnosti, je posebno našim materam vžigala simpatije do glavne junakinje (Udovičeva kot cesarica) zaradi njene tudi zgodovinsko verjetnejše lastnosti cesarice kot svoje otroke ljubeče matere. Cesarica kot mati sredi svojih otrok, to so vam tudi še danes oziroma še prav posebno danes nad vse prisrčni vzorno-zgledni prizori! Vsem zabavno zanimivi pa so prizori dogajanj med cesarico in meščansko družino Spanberger-Bikovec z Linčko in Tonijem in gardnim oficirjem Konradom.

Če je ta opereta že takrat vžigala zanimanje in zadovoljstvo pri našem tedaj, kot rečeno, še precej na prvovrstno opero razvajanem občinstvu, koliko bolj smemo še večje zanimanje in zadovoljstvo pričakovati to pot, ko se nahajajo vse glavne vloge v najboljših rokah.

»Na cesaričin ukaz« je eno tistih redkih glasbenih del, ki ne potrebujejo nobene predhodne razlage vsebine (libreta).

Celo, čeprav mestoma še preromantično dejanje se razvija pred očmi, ušesi in — srci občinstva tako preprosto in povsem jasno, da prav lahko razume potek dejanja celo oni, ki bi ne razumel našega jezika.

Upravičeno je pričakovati, da bo naše občinstvo gledališki upravi hvaležno, da mu je kot letošnjo otvoritveno glasbeno predstavo na oder postavilo baš to po vsebini romantično, po glasbi melodiozno Granichstädtovo opereto »Na cesaričin ukaz«.

...rc.

Madžarski film »Danko Pišta« v Mariboru

Madžarska filmska industrija si vedno bolj ulira pot v evropske in svetovne kinodvorane. Tudi v Mariboru so madžarski

filmi priljubljeni, kar je pokazalo predvajanje filma »Umirajoča pomlad«. Ni pa ne zaostaja za tem filmom »Danko

Za sobotno

številk »Večernika« —
oddajte velike in male
oglasne še danes

m. Razstava ročnih del na 1. drž. dekliski meščanski šoli bo odprta v petek, 15. novembra 1940, od 9.—12. in od 14. do 17.

m. Žensko torbico iz črnega usnja z denarnico z manjšim zneskom in raznimi drugimi predmeti so našli v Tyrševi ulici pred zgradbo Hranilnice dravske banovine. Dobi se na policiji.

m. Nočno lekarniško službo od 9. do vključno 15. novembra bosta vršili lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01, ter lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova 1, tel. 21-79.

Narodno gledališče

Četrtek, 14. nov., ob 20. uri: »Na cesaričin ukaz«. Premiera.

Petek, 15. nov.: zaprt.

Sobota, 16. nov., ob 20: »Na cesaričin ukaz«. Red C.

Kino

* Grajski kino. Danes veliki ljubavni film »Spomin na ljubezen«. Borba dveh žen za ljubljeno moža. V petek ob 20.45 uri nastopa s svojimi najnovejšimi eksperimenti »Svengali«. — Pride Danko Pišta.

* Esplanade kino. Izborni pustolovni in ljubavni film napete vsebine »Dr. X. X.« z Gustav Fröhlichom.

* Kino Union. Do vključno četrta »Pešem Pariza« veliko muzikalno filmsko delo z znamenitim tenoristom Tino Rossijem v glavni vlogi.

Državna razr. loterija

II. razred 41. kola (12. t. m.)	
Din 303.000.—	95487
Din 100.000.—	67989
Din 80.000.—	88290
Din 50.000.—	19298
Din 30.000.—	65121
Din 25.000.—	77206
Din 10.000.—	4523 27190 38506 79573 82364

Din 5000.—: 4697 20476 29816 39474 40067 48359 50132 60792 64748 68502 84546 88733

Din 3000.—: 1530 7899 10886 14530 14596 38259 38600 42726 52444 52752 57923 82261 87228 88553 90154

Din 1000.—: 6445 12627 15736 21942 35007 35759 36755 37215 37658 49787 49774 51225 53311 54028 54646 57139 58923 59151 59888 66676 69126 72293 76084 77778 80424 81711 83907 86515 87444 88133

(Brez jamstva.)

Bančna poslovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 23 (tel. 20-97)

Izd in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik M. V. DEJELA v Mariboru — Oglasi po ceniku — Rokopisi se
ue vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11. 409.